

QUỐC HỘI KHÓA XV: ĐỔI MỚI VÀ KIẾN TẠO PHÁT TRIỂN

ĐỖ CHÍ NGHĨA*

Phát biểu tại Lễ kỷ niệm 80 năm Ngày Tổng tuyển cử đầu tiên bầu Quốc hội Việt Nam (06/01/1946 - 06/01/2026), Tổng Bí thư Tô Lâm khẳng định: “Quốc hội ngày càng thể hiện rõ vai trò đi trước một bước về thể chế, chủ động thể chế hóa kịp thời chủ trương, đường lối của Đảng thành pháp luật; đẩy mạnh đổi mới tư duy lập pháp theo hướng kiến tạo phát triển; ứng dụng mạnh mẽ công nghệ số, chuyển đổi số, trí tuệ nhân tạo trong hoạt động xây dựng pháp luật, góp phần hình thành khuôn khổ pháp lý đồng bộ, minh bạch, ổn định cho phát triển đất nước”¹. Đây chính là sự ghi nhận của Đảng về những thành tựu của Quốc hội Việt Nam, trong đó có việc “đẩy mạnh đổi mới tư duy lập pháp theo hướng kiến tạo phát triển” mà nhiệm kỳ Quốc hội khóa XV đã nỗ lực thực hiện rất hiệu quả.

Từ khóa: Quốc hội; ngày Tổng tuyển cử đầu tiên; kiến tạo phát triển; đổi mới; tư duy lập pháp. Speaking at the Ceremony commemorating the 80th anniversary of the First General Election to elect the National Assembly of Vietnam (06 January 1946 - 06 January 2026), General Secretary Tô Lâm affirmed that “the National Assembly has increasingly demonstrated its role of staying one step ahead in institutional development, proactively and promptly institutionalizing the Party’s guidelines and policies into law; promoting innovation in legislative thinking toward development-oriented governance; and strongly applying digital technologies, digital transformation, and artificial intelligence in lawmaking activities, thereby contributing to the formation of a coherent, transparent, and stable legal framework for national development.” This statement represents the Party’s recognition of the achievements of the National Assembly of Vietnam, including the strong promotion of innovative, development-oriented legislative thinking that the 15th National Assembly has made significant efforts to implement effectively.

Keywords: National Assembly; The First General Election Day; development-oriented governance; innovation; legislative thinking.

NGÀY NHẬN: 20/12/2025 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 12/01/2026 NGÀY DUYỆT: 23/01/2026

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.360.2026.1396>

1. Bối cảnh tình hình

Quốc hội khóa XV khai mạc ngày 20/7/2021 và hoạt động trong bối cảnh đặc biệt, khi tình hình thế giới và khu vực có nhiều biến động nhanh chóng, phức tạp, khó lường, đặt ra những thách thức chưa từng có tiền lệ đối với hầu hết các quốc gia, trong đó

có Việt Nam. Những biến động cũng đã tác động sâu rộng, đa chiều đến môi trường an ninh, phát triển và hội nhập quốc tế của Việt Nam, đòi hỏi sự thích ứng linh hoạt, bản lĩnh,

* PGS.TS, Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội

chủ động và sáng tạo trong lãnh đạo, chỉ đạo và điều hành đất nước.

Trong bối cảnh đó, sau 40 năm thực hiện công cuộc đổi mới, Việt Nam đã đạt được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, tương đối toàn diện trên các lĩnh vực với nhiều điểm sáng nổi bật. Quy mô nền kinh tế không ngừng mở rộng; đời sống vật chất và tinh thần của Nhân dân được cải thiện rõ rệt; quốc phòng - an ninh được giữ vững; đối ngoại và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, hiệu quả. Vai trò lãnh đạo của Đảng tiếp tục được khẳng định, uy tín và năng lực cầm quyền được nâng cao; niềm tin của Nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa không ngừng được củng cố; vị thế, uy tín của đất nước trên trường quốc tế ngày càng được nâng cao.

Tuy nhiên, đất nước cũng đứng trước không ít khó khăn, thách thức cả trước mắt và lâu dài. Thực tiễn đó đặt ra yêu cầu cấp thiết phải tiếp tục đổi mới mạnh mẽ tư duy phát triển, hoàn thiện thể chế, nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động của bộ máy nhà nước, phát huy cao độ các nguồn lực cho phát triển đất nước trong giai đoạn mới.

Để chuẩn bị bước vào một giai đoạn phát triển mới, Đảng đã ban hành nhiều nghị quyết quan trọng nhằm triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng. Nổi bật là Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới; cùng với đó là 4 nghị quyết của Bộ Chính trị được xác định là “Bộ tứ trụ cột”, tạo nền tảng thể chế chiến lược, cung cấp động lực mạnh mẽ để đưa đất nước phát triển nhanh và bền vững hơn trong thời kỳ mới.

Đặc biệt, bài phát biểu chỉ đạo quan trọng của Tổng Bí thư Tô Lâm tại Kỳ họp thứ tám, Quốc hội khóa XV đã làm rõ quan điểm đổi mới căn bản, toàn diện công tác lập pháp của Quốc hội, đáp ứng yêu cầu của tình hình mới. Tổng Bí thư nhấn mạnh ba trọng tâm tiếp tục đổi mới mạnh mẽ tổ chức và hoạt

động của Quốc hội theo tinh thần Nghị quyết số 27-NQ/TW, trong đó đặc biệt nhấn mạnh yêu cầu “đổi mới mạnh mẽ công tác lập pháp”. Theo đó, tư duy xây dựng pháp luật cần được chuyển đổi theo hướng vừa bảo đảm yêu cầu quản lý nhà nước, vừa khuyến khích sáng tạo, giải phóng toàn bộ sức sản xuất, khơi thông mọi nguồn lực cho phát triển; kiên quyết từ bỏ tư duy “không quản được thì cấm”.

Bên cạnh nguyên tắc: tuyệt đối không hành chính hóa hoạt động của Quốc hội, không luật hóa các quy định của nghị định, thông tư. Việc đổi mới quy trình xây dựng và tổ chức thực hiện pháp luật phải theo hướng bám sát thực tiễn, đứng vững trên “mảnh đất thực tiễn Việt Nam”, vừa làm vừa rút kinh nghiệm, không nóng vội nhưng cũng không cầu toàn để lỡ thời cơ, lấy người dân và doanh nghiệp làm trung tâm, chủ thể của quá trình phát triển.

2. Lập hiến, lập pháp để kiến tạo

Hiến pháp năm 2013 là *Hiến pháp* của thời kỳ đổi mới toàn diện và đồng bộ. Tuy nhiên, trước yêu cầu mới của thực tiễn phát triển, đặc biệt là yêu cầu thực hiện cuộc cách mạng về sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, việc sửa đổi, bổ sung một số điều của *Hiến pháp* năm 2013 trở thành yêu cầu cấp thiết, khách quan. Các nội dung được sửa đổi, bổ sung có tác động lớn, trực tiếp đến tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, tạo cơ sở hiến định vững chắc để thực hiện chủ trương của Đảng về sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy, nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động của các cơ quan trong hệ thống chính trị. Trên nền tảng đó, mô hình tổ chức chính quyền địa phương hai cấp được hoàn thiện theo hướng gần dân, sát dân, phục vụ Nhân dân tốt hơn, mở ra một thời kỳ phát triển mới của đất nước với tầm nhìn dài hạn, bền vững.

Quá trình xây dựng Nghị quyết sửa đổi, bổ sung *Hiến pháp* được chuẩn bị công phu, tiến hành thận trọng, đúng quy trình, quy

định của pháp luật. Quốc hội đã ứng dụng mạnh mẽ thành tựu của khoa học - công nghệ trong toàn bộ các khâu của quy trình lập hiến; lần đầu tiên triển khai việc lấy ý kiến Nhân dân đối với dự thảo Nghị quyết thông qua ứng dụng VNeID. Qua đó, đã thu hút hơn 280 triệu lượt ý kiến góp ý của các cơ quan, tổ chức, cá nhân với tỷ lệ đồng thuận rất cao, đạt 99,75%². Các ý kiến góp ý của Nhân dân, đại biểu Quốc hội, các cơ quan, tổ chức, cá nhân được tổng hợp trong hơn 3.400 trang tài liệu và đều được nghiên cứu, tiếp thu, giải trình một cách đầy đủ, nghiêm túc, thấu đáo³.

Trên cơ sở tập trung trí tuệ, phát huy vai trò trung tâm trong việc tổ chức nghiên cứu, xem xét, quyết định sửa đổi, bổ sung một số điều của *Hiến pháp* năm 2013, Quốc hội đã thông qua Nghị quyết sửa đổi, bổ sung một số điều của *Hiến pháp* với 470/470 đại biểu có mặt biểu quyết tán thành, đạt tỷ lệ 98,33% tổng số đại biểu Quốc hội⁴. Qua đó, phản ánh rõ nét sự đồng thuận, thống nhất giữa “ý Đảng, lòng Dân”.

Công tác xây dựng pháp luật trong nhiệm kỳ khóa XV đạt được nhiều kết quả, thành tựu nổi bật, thể hiện rõ qua cả số lượng và chất lượng các văn bản luật, nghị quyết được ban hành. Số lượng luật, nghị quyết mà Quốc hội khóa XV xem xét, thông qua đã tăng so với các nhiệm kỳ trước. Đặc biệt, năm 2025, tại 3 kỳ họp, Quốc hội đã thông qua 89 luật, 91 nghị quyết, góp phần tháo gỡ những điểm nghẽn, khơi thông mọi nguồn lực phục vụ phát triển kinh tế - xã hội; lần đầu tiên Ủy ban Thường vụ Quốc hội tổ chức thành công Diễn đàn xây dựng pháp luật⁵.

Các văn bản pháp luật được Quốc hội thông qua đã tạo lập cơ sở pháp lý đồng bộ cho việc đổi mới, nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động của bộ máy nhà nước từ trung ương đến cơ sở; đổi mới mạnh mẽ cơ chế phân định thẩm quyền, phân cấp, ủy quyền giữa các cơ quan nhà nước ở trung ương với chính quyền địa phương và giữa các cấp

chính quyền địa phương. Đồng thời, quy trình, thủ tục xây dựng và ban hành văn bản quy phạm pháp luật tiếp tục được cải cách theo hướng khoa học, minh bạch, khả thi, dễ tiếp cận, góp phần hoàn thiện hệ thống pháp luật thống nhất, đồng bộ, ổn định và hiệu quả.

Trên nền tảng đó, nhiều chính sách, pháp luật quan trọng đã được ban hành nhằm thúc đẩy phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số, chuyển đổi xanh; lấy khoa học - công nghệ và đổi mới sáng tạo làm động lực then chốt cho phát triển. Các đột phá về thể chế đã từng bước tháo gỡ những điểm nghẽn, rào cản, khơi thông và huy động hiệu quả các nguồn lực cho phát triển, lấy người dân và doanh nghiệp làm trung tâm, chủ thể; phát huy dân chủ và quyền làm chủ của Nhân dân; thúc đẩy phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, trong đó đặc biệt chú trọng tạo điều kiện thuận lợi cho kinh tế tư nhân phát triển, trở thành một động lực quan trọng của nền kinh tế quốc gia.

Song song với đó, pháp luật tiếp tục được hoàn thiện trên các lĩnh vực bảo đảm an sinh xã hội, bảo vệ môi trường; đẩy mạnh cải cách tư pháp, cải cách hành chính; xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa với nhiều nội dung đổi mới, tiến bộ, phù hợp với thông lệ quốc tế; cụ thể hóa và hoàn thiện cơ chế bảo đảm thực hiện quyền con người, quyền công dân; tạo cơ sở pháp lý cho phát triển giáo dục và đào tạo, bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa dân tộc; tăng cường đấu tranh phòng, chống tội phạm, tham nhũng; bảo đảm trật tự, an toàn xã hội; củng cố quốc phòng - an ninh, bảo vệ vững chắc chủ quyền quốc gia; mở rộng quan hệ đối ngoại, chủ động và tích cực hội nhập quốc tế toàn diện, sâu rộng.

3. Quyết sách lớn về tổ chức bộ máy và sắp xếp đơn vị hành chính

Một trong những dấu ấn nổi bật, mang tính đột phá và có ý nghĩa lịch sử sâu sắc trong nhiệm kỳ Quốc hội khóa XV là việc quyết định và triển khai đồng bộ các quyết sách lớn về

sắp xếp tổ chức bộ máy nhà nước và các đơn vị hành chính. Đây không chỉ là yêu cầu cấp thiết từ thực tiễn phát triển đất nước mà còn là bước đi chiến lược nhằm cụ thể hóa tư duy đổi mới mạnh mẽ của Đảng về xây dựng hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, phù hợp với yêu cầu phát triển nhanh và bền vững trong giai đoạn mới.

Xuất phát từ thực tiễn cho thấy, mô hình tổ chức bộ máy nhà nước và hệ thống đơn vị hành chính tồn tại nhiều bất cập, chồng chéo về chức năng, nhiệm vụ, làm gia tăng chi phí xã hội, giảm hiệu quả quản lý và hạn chế dư địa phát triển, Đảng xác định rõ sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, xuyên suốt. Trên tinh thần đó, Quốc hội khóa XV đã thể hiện rõ vai trò là cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất, kịp thời thể chế hóa các chủ trương lớn của Đảng thành các quyết sách mang tính cách mạng, có tác động sâu rộng đến mọi mặt đời sống kinh tế - xã hội.

Việc Quốc hội thông qua Nghị quyết về sắp xếp các đơn vị hành chính cấp tỉnh và tổ chức mô hình chính quyền địa phương hai cấp đã đánh dấu một cột mốc lịch sử trong tiến trình tổ chức lại không gian phát triển của đất nước. Lần đầu tiên kể từ khi thành lập nước, mô hình đơn vị hành chính cấp huyện chấm dứt hoạt động trên phạm vi cả nước, mở đường cho việc xây dựng chính quyền địa phương tinh gọn hơn, phân định rõ hơn thẩm quyền, trách nhiệm, gắn với tăng cường phân cấp, phân quyền và kiểm soát quyền lực. Đây là quyết sách lớn, chưa có tiền lệ, đòi hỏi bản lĩnh chính trị vững vàng, tầm nhìn chiến lược dài hạn và sự quyết đoán rất cao của Quốc hội.

Một điểm nhấn quan trọng là việc đẩy mạnh phân cấp, phân quyền đi đôi với phân bổ nguồn lực và tăng cường kiểm tra, giám sát. Quốc hội đã tạo cơ sở pháp lý để các địa phương phát huy tính chủ động, sáng tạo trong quản lý, điều hành và tổ chức thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội;

đồng thời, bảo đảm sự thống nhất quản lý của Trung ương, giữ vững kỷ cương, kỷ luật nhà nước. Cách tiếp cận này thể hiện tư duy quản trị hiện đại, phù hợp với yêu cầu phát triển trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng.

Thực tiễn triển khai các nghị quyết của Quốc hội về sắp xếp đơn vị hành chính và tổ chức bộ máy cho thấy những chuyển biến tích cực bước đầu: bộ máy nhà nước được tinh gọn hơn; hiệu lực, hiệu quả quản lý được nâng lên; chi phí hành chính giảm; nguồn lực được tập trung nhiều hơn cho đầu tư phát triển và an sinh xã hội; mối quan hệ giữa chính quyền với người dân được rút ngắn; chất lượng phục vụ Nhân dân từng bước được cải thiện. Quan trọng hơn, những quyết sách này đã góp phần định hình lại không gian phát triển quốc gia theo hướng hiện đại, bền vững, tạo nên tảng vững chắc để đất nước bước vào kỷ nguyên phát triển mới.

4. Khẳng định vai trò Quốc hội kiến tạo

Nhiệm kỳ Quốc hội khóa XV là một nhiệm kỳ đặc biệt, khối lượng công việc tăng cao, yêu cầu đặt ra ngày càng toàn diện, sâu sắc, nhiều vấn đề lớn, hệ trọng, mang tính lịch sử của đất nước cần được xem xét, quyết định trong thời gian ngắn, với chất lượng cao để kịp thời chuẩn bị nền tảng cho giai đoạn phát triển mới. Dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo đúng đắn, sâu sát và kịp thời của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Bộ Chính trị, Ban Bí thư, trực tiếp là đồng chí Tổng Bí thư, cùng với sự phối hợp chặt chẽ, đồng bộ của cả hệ thống chính trị, Quốc hội khóa XV đã hoàn thành tốt trọng trách được Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó, để lại nhiều dấu ấn nổi bật trên tất cả các lĩnh vực hoạt động.

Trước hết, Quốc hội khóa XV đã khẳng định rõ nét vai trò trung tâm trong việc hoàn thiện thể chế, pháp luật, đáp ứng yêu cầu xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.

Hoạt động lập pháp trong nhiệm kỳ khóa XV có bước phát triển vượt bậc cả về số lượng và chất lượng. Tư duy lập pháp được đổi mới theo hướng kiến tạo phát triển, lấy người dân và doanh nghiệp làm trung tâm, như Tổng Bí thư Tô Lâm đã chỉ đạo, tăng cường tính ổn định, minh bạch và khả thi của hệ thống pháp luật. Quốc hội đã thông qua khối lượng lớn luật, nghị quyết với nhiều nội dung đổi mới, đột phá, kịp thời thể chế hóa các chủ trương, đường lối của Đảng, tháo gỡ các điểm nghẽn về thể chế, khơi thông nguồn lực cho phát triển, thúc đẩy chuyển đổi số, chuyển đổi xanh, khoa học - công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Trong lĩnh vực giám sát tối cao, Quốc hội khóa XV tiếp tục khẳng định vai trò kiểm soát quyền lực nhà nước, nâng cao kỷ luật, kỷ cương, hiệu lực và hiệu quả quản lý, điều hành. Quốc hội khóa XV cũng đã thể hiện rõ vai trò quyết định những vấn đề quan trọng của đất nước thông qua việc xem xét, quyết định các chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, tài chính - ngân sách, đầu tư công trung hạn, các chương trình mục tiêu quốc gia và các dự án trọng điểm có ý nghĩa lịch sử, chiến lược. Những quyết sách lớn, như: sắp xếp lại đơn vị hành chính, tổ chức chính quyền địa phương theo mô hình hai cấp, quyết định chủ trương đầu tư đường sắt tốc độ cao trục Bắc - Nam, khởi động lại dự án điện hạt nhân Ninh Thuận... đã thể hiện tầm nhìn dài hạn, tư duy kiến tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm trước Đảng và Nhân dân.

Từ thực tiễn hoạt động của nhiệm kỳ khóa XV, có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm quan trọng. *Một là*, kiên định sự lãnh đạo toàn diện, tuyệt đối của Đảng, quán triệt sâu sắc và kịp thời thể chế hóa các chủ trương, đường lối của Đảng thành pháp luật và quyết sách của Nhà nước; đồng thời, tôn trọng thực tiễn khách quan, bảo đảm tính khả thi và hiệu quả. *Hai là*, phát huy mạnh mẽ tinh thần đoàn kết, dân chủ, trí tuệ tập

thể, đề cao trách nhiệm cá nhân, nhất là vai trò trung tâm của đại biểu Quốc hội. *Ba là*, không ngừng đổi mới tư duy, phương thức hoạt động của Quốc hội theo hướng chuyên nghiệp, hiện đại, minh bạch, gắn chặt với yêu cầu chuyển đổi số và quản trị quốc gia hiện đại. *Bốn là*, lấy Nhân dân làm trung tâm, mục tiêu và động lực của mọi quyết sách, bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân trong toàn bộ hoạt động lập hiến, lập pháp, giám sát và quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước.

Quốc hội khóa XV đã tiếp tục thể hiện rõ bản lĩnh, trí tuệ và trách nhiệm trước Nhân dân và lịch sử; khẳng định hình ảnh một Quốc hội của đổi mới, hành động và kiến tạo. Với những dấu ấn lịch sử đã tạo dựng, có thể khẳng định Quốc hội khóa XV xứng đáng được ghi nhận là Quốc hội kiến tạo tương lai - một tương lai phát triển nhanh và bền vững, dân chủ, công bằng và văn minh, vì hạnh phúc của Nhân dân, vì sự trường tồn và giàu mạnh của đất nước dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam □

Chú thích:

1. Toàn văn phát biểu của Tổng Bí thư Tô Lâm tại Lễ kỷ niệm 80 năm Ngày tổng tuyển cử đầu tiên bầu Quốc hội Việt Nam (06/01/1946 - 06/01/2026). <https://quochoi.vn>, ngày 06/01/2025.
2. Nhiệm kỳ đặc biệt của Quốc hội khóa XV. <https://vov.vn>, ngày 02/01/2026.
3. Cầu thị, tiếp thu tối đa ý kiến của Nhân dân, của các đại biểu Quốc hội. <https://daibie-unhandan.vn> ngày 13/6/2025
4. 100% đại biểu tham gia biểu quyết tán thành, Quốc hội thông qua Nghị quyết của Quốc hội sửa đổi, bổ sung một số điều của Hiến pháp năm 2013. <https://quochoi.vn>, ngày 16/6/2025.
5. 10 sự kiện, hoạt động tiêu biểu của Quốc hội năm 2025. <https://vov.vn>, ngày 01/01/2026.